

Jaka Košir: *Nežnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004 (zbirka *Žamet*).

Skoraj zmeraj, ko dobim v roke (pre)zajetno pesniško zbirko, me na začetku malce zmrazi: skoraj nikoli se namreč ne zmotim, da imam v rokah knjigo, ki je nastala z "inventuro predalov", v katerih so se z leti nakopičili tako posrečeni kot neposrečeni rokopisi. Ponavadi je slednjih več, kar spominja na gozd gingavih dreves. Tu in tam se sicer kakšna krošnja vzpne nad preostale, a je podrasti preveč, pa tudi preobilno se je razbohotila, zato tudi trda lesovina, če smem biti metaforičen, izgubi pravo vrednost. Žal me podoben občutek spremlja ob Koširjevi zbirki *Nežnost*, zbirki, ki naj bi jo, kar stoji kot urednikova beseda, krasil "izbruh elementarne pesniške govornice in reinkarnacija jezika in metafor, ki so odšle v lahkotnejše žanre, zdaj pa (da) se prepričljivo vračajo ..." Gre namreč za pesmi, pisane v tagorejevski maniri, iz katerih vedno znova kipita na plano majhnost človeka pred Njim (Bogom = Oceanom) ter naša večna nevednost pred ugankami življenja. In ključ za ključavnico, ki da odpira vrata izza, so zanj le (vsemogočne) Besede. Pisane z veliko, kot tudi z veliko piše (mnogokrat po nepotrebnem) besede, kot so Tišina, Naslada, Dež, Sonce, Blaženost, Jasnina ... "Besede so zlato, ki mi je dano, / so Pesek, ki na ustnicah žari, / so Bližnje, Daljno, Neimenovano, / Otroci iz Dežele, ki je ni ...", preberemo v pesmi *Besede*. In še naprej: "Besede! Solze Božjega Očesa, / ki ustvarja, hrani, preobraža Svet, / so potne Kaplje Tvojega Telesa, / Nektar, v Globini Videnja zajet!" In še: "Besede! Ljubice, ki so nam zveste! / Besede! Ženske, ki smo jim všeč! / Te večne nedosnubljenе Neveste! / Kar je bilo, kar je, kar bo, in več!"

Za pesnika Jako Koširja so Besede predvsem lestev k Bogu in k naravi. Deset razdelkov v knjigi kaže na vzpenjanje po tej lestvi: v prvem razdelku *Vrt* stopi na lestev kot otrok z vsemi "čudenji in zrenji", ki mu jih ponuja svet, na zadnjem klinu

lestve pa se spet prelevi v otroka, ki mu je Mavrica (Bog) že tako blizu, da ga (netelesno) raztelesi. Tako v zadnjem distihu zbirke v pesmi *Raztelesenje* preberemo: "Nekoč nekje med Zemljo in Nebesi / me Tvoja Dobra Misel raztelesi ..." Med prvim in zadnjim klinom, ki ga skuša doseči "lačna duša", pa se razširjajo bolj ali manj podobni razgledi od "let ljubezni in pozabe" do končne potopitve "človeka v ocean", ki sicer ni kosovelovski, temveč "Nota v Sonati večne Melodije ..." In v tem oceanu blaženosti, lepote in vdanosti plava ali plivka pesnik kot srečni potopljenec, kot večni brodolomec, ki mu je uspelo splezati na otok: in na tem otoku, ki ima samo en breg, se zapre v svojo školjko: v njej je varen, življenje, ki teče mimo, je zgolj privid, opazuje in upesnjuje ga hkrati kot učenec in učitelj, ki stoji neveden pred nejasnim zemljevidom obljubljenega dežele.

"Včasih plešem, včasih pojem, / včasih stečem skoz ljudi, / včasih umiram in sem rojen, / včasih, včasih sem pa Ti," zapiše v pesmi *Moje življenje*. In kaj je zanj Življenje?

Takole odgovarja z župančičevsko melodijo v pesmi *Življenje je šola ...*: "Življenje je šola, je Pesem, ki kliče in vabi! ... / Kako steči tja, kjer čaka Vseenost – Breztežnost! ... / Kako se utopiti v Neskončnem – v Enem – v Pozabi! ... / Kako Smrt dobi drugo ime – nepredstavljiva Nežnost ..." Smrt je torej, ker gre za krščanski kliše, izpolnitev. Sreča. Srečanje z Njim. Torej je nekakšna večna ekstaza lepote in nežnosti, ki te napolni Onkraj.

Tukaj, na tej "veliki cesti življenja", kot je naslovljena tudi ena izmed Koširjevih pesmi, pa "si Mravlja in hkrati Mravljišče, / Bojišče, Gradbišče, Svetišče, / Križišče in Pokopališče ..." Si torej "Igra, Igralec, Igrano, / si Drobnost, Mogočno, Prostrano, / Spoznano in večno Neznano! ..." Košir ne uporablja novih, presenetljivih podob in metafor, kar je bistveni primanjkljaj, raje jih zapisuje z veliko začetnico, kot bi hotel poudariti svojo filozofijo, ki je blizu religioznemu panteizmu. Večno spraševanje, "kdo sem jaz in kdo sem Jaz" v svojem samotnem "šotoru ljubezni, v katerem nešteto Bilk prepeva v Ednini", postane sčasoma utrudljivo in samo sebi namen. Bralec ima namreč občutek, da Košir le preigrava že slišane registre, da njegovo "Pero, (ki) leti na Krilih Dni", preveč odnaša in zanaša med vrsticami v njegovi *Knjigi življenja*, v kateri med drugim pravi: "Berem zvedav, berem prepočasi? / Vidim, da stran se za stranjo povzpenja ... / Mimo gredo ljudje in letni časi, / ko berem knjigo mojega življenja". Košir se stoično sprijazni s tuzemeljsko minljivostjo, ne more pa se z dokončno, zato je njegov beg v svet "nežnosti" pričakovan. In tako razpreda tudi v pesmi *Cilj*: "Cilj življenja ti Bodi: / ljubiti Morje – Očeta, / služiti Mami – Svobodi, / leteti, kot Ptica leta / preko Neba, / da se v Neznanim spozna ..."

Ob tem se kot lajtmotiv ponavlja retorično vprašanje, češ "zakaj se človek jedra ne zaveda, zakaj je za besedami Beseda". Košir namreč jasno sluti mejo med empirično in metafizično "danostjo", zdi se, da je šifra našega bivanja skrita prav v slednjem. V pesmi *Besede in molk* pomenljivo pravi: "Res so v knjigah stavki mnogi, / tam, kjer Misel v Smisel gre, / a so vendar preubogi ..."

/ Največ se pove molče!" In še zgovorneje v pesmi *Knjige, dežele in ljudje*: "Nihče ne bo prebral vseh knjig sveta, / nikdar nihče ne izmeril bi Boga! ..."

Pesnik Košir se trudi biti speven, kar mu uspeva, pa tudi funkcionalno uporabljena dvojna končna ločila (ponavadi klicaji in tropičja) prispevajo k melodičnosti in himničnosti, ki pa se na žalost, predvsem v drugi polovici knjige prevesi tudi v patetičnost; prva polovica knjige namreč mnogo bolj obeta, predvsem lirske refleksije o naravi ter ljubezenske pesmi (*Ena ni vse, Čudežni breg ...*).

"Srečne pesmi Jake Koširja", kot so označene v uredniškem zapisu, bodo med bralci najbrž res doživele odličen sprejem. Zakaj, je povsem jasno: kot sem že zapisal, gre za bralno in "razumljivo" poezijo, sprejemu pa še botruje izrazit religiozni naklon, ki pa po izrazu in sporočilnosti še zdaleč ne dosega Antona Vodnika, morda Balantiča, kaj šele Edvarda Kocbeka, da o filozofsko poglobljeni poeziji Braneta Senegačnika sploh ne govorimo. Seveda gre pri Koširju za iskren izraz, za neponarejenost, kar je sicer kvaliteta pesniške zbirke, močno pa zamoti neinovativnost podob in izraza, čeprav urednik trdi nasprotno. In zakaj so pesmi Jake Koširja "srečne"? Kje je tista življenjska "sreča", ki je je v pesmih komaj za ščepec? Morda le v tem, da jo je pesnik našel v Bogu in v tem, da nam vedno znova obrača pogled k Njemu, ki da je "Igralec in Plesalec, Solist na vseh glasbilih, Orkester-Poslušalec in ki naj nevednih se usmili".

Kdo ve, morda spadam v trop slednjih, da mi knjiga kot celota ni preveč sedla – je pa zableščalo nekaj dobrih verzov (npr. "Biti stopinja, ki jo Morje liže! / In grlica, ki prileti na križe!") – čeprav je bila tudi med finalisti letošnje Veronikine nagrade; po mojem skromnem mnenju namreč še zdaleč ne sodi v sam vrh cvetobera lanske slovenske pesniške žetve.